

SIRS
SERVICE D'INFORMATION
ET DE RECHERCHE SOCIALE

Rapport annuel Lutte contre la fraude sociale

Jaarverslag
2020 (Summary)
Sociale fraudebestrijding

Service public fédéral
Emploi, Travail et
Concertation sociale

Sécurité Sociale
Entrepreneurs Indépendants

ONSS
OFFICE NATIONAL
DE SÉCURITÉ SOCIALE

ONEM.be

INAMI

Federale Overheidsdienst
Werkgelegenheid,
Arbeid en Sociaal Overleg

Sociale Zekerheid
Zelfstandige Ondernemers

RSZ
RIJKSDIENST VOOR
SOCIALE ZEKERHEID

RVA.be

RIZIV

Inleiding

Ook dit jaarverslag is **iteratief** opgebouwd in samenwerking met de diensten. Net zoals met onze andere rapporten wensen we iedere keer beter te doen en u op een transparante en duidelijke manier te informeren omtrent de realisatie van het Actieplan Sociale Fraudebestrijding en de strijd tegen de sociale fraude in het algemeen. Het is de rol van de SIOD als Kenniscentrum om meerwaarde te gaan creëren binnen de rapportage. Dit rapport stopt bijgevolg niet bij het louter verzamelen van gegevens en u deze aan te bieden, maar tracht ook analyses, bevindingen en aanbevelingen te produceren. Dit kan de SIOD niet alleen en het staat daarbij als netwerkorganisatie in contact met o.a. u als sociale inspectiedienst.

L'objectif est que les rapports du SIRS soient également utilisés pour **procéder à des ajustements si nécessaire**. C'est également un document utile à des fins politiques. En outre, la voie d'une professionnalisation plus poussée doit être empruntée. Compte tenu de la capacité limitée du SIRS, ce sera un défi difficile à relever. Ce rapport a été réalisé sur la base de la coopération, en combinaison avec les précédents rapports trimestriels et semestriels. Nous vous **remercions** donc explicitement de nous avoir fourni les données, de les avoir validées et de nous avoir aidés à les interpréter, souvent dans des délais très courts.

De **COVID-19-pandemie** heeft uiteraard ook zijn impact gehad op de werking en de resultaten van de diensten. Conform de beslissing van het Strategisch comité van 23 april wordt in een **apart rapport** de resultaten van de verschillende sociale inspectiediensten inzake de controles COVID-19 weergegeven.

Traject (1/2)

Kader: Jaarverslag 2021

- o.b.v. artikel 3 4° Sociaal Strafwetboek: *“de trimestriële evaluatie van de realisatiegraad van de verschillende elementen van het jaarlijks operationeel actieplan bedoeld in artikel 2. Indien de trimestriële evaluatie twee maal op rij aangeeft dat de doelstellingen of opbrengsten zoals voorzien in het operationeel actieplan niet zullen worden bereikt, brengt de directeur van de SIOD het strategisch comité hiervan op de hoogte.”*
- Art. 11 §3 Sociaal Strafwetboek m.n. de opdrachten van het Structureel Overlegcomité (SOC):
  - *voorstellen van kritische succesfactoren en kritische prestatie-indicatoren, verzekeren van de opvolging ervan en rapportage;*
  - *het opvolgen van de acties en er over rapporteren*
  - *het formuleren van voorstellen tot vereenvoudiging en verbetering van de regelgeving aan de regering via het SC.*

Comité Stratégique du 23 avril 2020:

- Compléter le rapport par un addendum dans lequel les différents services peuvent indiquer ce qu'ils ont fait/font pour le reste de l'année dans le cadre de Corona ou comme alternative (par exemple, résorption de l'arriéré). En outre, d'autres tâches peuvent être mentionnées, telles que l'achèvement des enquêtes en cours, l'accompagnement des employeurs et des travailleurs qui ont des questions sur le redémarrage de leur entreprise / activité dans des conditions de sécurité, etc.

→ **L'impact du Covid-19 sur les services d'inspection sociale en tant que tels fait l'objet d'une note en complément à ce rapport annuel.**

Strategisch Comité d.d. 1 juli 2020 & SOC 19 juni 2020:

- Goedkeuring en akteneming minimumprogramma SIOD (inclusief opstellen jaarverslag)

Trajet (2/2)

- En 2017, un projet a été lancé pour **professionnaliser** le suivi et **la mesure des efforts** dans le domaine **de la lutte contre la fraude sociale** et pour fournir **des méthodologies** et des recommandations afin de poursuivre le suivi professionnalisé à l'avenir. Comme en 2018 & 2019, le SIRS a élaboré, avec la contribution de différents acteurs concernés, le présent **rapport annuel** d'évaluation de la lutte contre la fraude sociale en 2020 qui explique les résultats des 3 piliers :
  - Pilier 1 – **Monitoring** des **33 indicateurs stratégiques (KPI's)** suivis KPI's 2020 on hold
  - Pilier 2 – Monitoring du **Plan d'action 2020**
  - Pilier 3 – Monitoring des **résultats financiers** 2020
- La méthodologie pour le suivi des résultats fait partie d'un **modèle de croissance**. En 2020 on a continué la mesure des KPI's de 2018, et 2019. Une **distinction** nette est définie entre **la collecte de toutes les données** (avec la collaboration de tous les acteurs concernés) et **l'analyse des données** (coordonnée par le SIRS) afin de s'assurer que la qualité de l'ensemble des données collectées est comparable.
- **Ce rapport annuel de lutte contre la fraude sociale 2020** est structuré par pilier et est donc composé des 3 volets suivants :

1	Suivi des indicateurs stratégiques (KPI's) 2020
STRATÉGIQUE	
Détermination de la collecte d'indicateurs stratégiques (KPI's) mesurés en 2018, 2019 et 2020 afin de permettre l'évaluation des objectifs stratégiques (englobe les actions et revenus)	

2	Suivi du Plan d'action et des indicateurs opérationnels 2020
OPÉRATIONNEL	
Suivi du Plan d'action annuel 2020 « considéré comme un plan d'action opérationnel » s'inscrivant dans la stratégie et suivi dans un fichier Excel consolidé	

3	Suivi des Revenus 2020
OPÉRATIONNEL	
Suivi du revenu global de la lutte contre la fraude sociale résultant du Plan d'action et des enquêtes menées dans le cadre des activités core-business du service d'inspection	

Overzicht van de bevindingen (1/3)

SO1: Verlagen van de lasten op arbeid om de aantrekkelijkheid om Sociale Fraude te plegen te doen afnemen

- De **sociale lasten (werknemer + werkgever)** bedroegen **38,44 % of 55,16 miljard euro (- 3,61 % t.o.v. 2019)**.
- Le taux de cotisations sociales (indépendants) est **20,5 %** (le même qu'en 2018 et 2019).
- De **bruto loonmassa** van de **loontrekkenden** bedraagt 140 miljard in 2020 (+ 6,91 %).
- Le nombre de personnes **assujetties à la sécurité sociale belge** en 2020 (3.260.432 ETP) est **resté stable (+0,1 %)** par rapport à 2019. Le nombre de travailleurs indépendants (832.000) augmente de 1,6 % par rapport à 2019.

SO2 : Droit et administration simplifiés afin d'accroître la transparence et la conformité (y compris la numérisation)

- Er werden meer dan **360 prioritaire projecten en change requests** gerealiseerd in verschillende domeinen (zoals sociale fraude bv. MyDia).
- Gezien de recente regeringsvorming zijn het **aantal overgemaakte beleidsvoorstellen** van de sociale inspectiediensten op jaarbasis eerder beperkt (nl. 10 voorstellen t.o.v. 14 in 2019).
- De SIOD samen met haar partners heeft ook in 2020 een aantal **flitsacties** georganiseerd onder meer in het kader COVID-19.
- Het gemeenschappelijke **platform Dolsis** voor o.a. de inspectiediensten was voor **98,53 % 24u24 beschikbaar** in 2020.

SO3: Vergroten van de pakkans

- **La capacité pour la lutte contre la fraude sociale a diminué au sein des services. 1044,2 ETPi disponibles au 2020 (- 2,7%)** pour les activités liées aux tâches clés (enquêtes, contrôles et tâches administratives nécessaires pour gérer les tâches clés) par rapport à 1073,6 ETPi en 2019 et 1063, 9 ETPi en 2018.
- Er werden dit jaar minder **onderzoeken** uitgevoerd (nl. **131.577** t.o.v. 149.022 onderzoeken in 2019 of - **11,7%**). **Het aantal positieve onderzoeken** stijgt evenwel van 48.317 naar **50.693 (= + 5,1 %)**.
- **6 %** van de onderzoeken leiden tot een **ePV in 2020** (t.o.v. 7 % in 2019).
- 83,5 % des ePV's connaissent **une suite administrative (+ 3,5%-point)**.
- **39 % d'enquêtes aboutit à une enquête positive (+ 7%-point)** . Per ETPi steeg het aantal **positieve afgesloten onderzoeken** van 53 naar 58 (+ 9 %).

SO4 : Augmenter la capacité d'action des services d'inspection

- Het **totaal aantal voltijdse equivalenten** betrokken bij de sociale fraudebestrijding bedraagt **1182,0 VTE's**. Dit is een lichte stijging (+ **0,7%**) t.a.v. 2019.
- Er werden door de sociale inspectiediensten **4.709 opleidingsdagen** of gemiddeld **4,0 opleidingsdagen** per VTE gevolgd.
- In 2020 werden **146 onderzoeken** uitgevoerd **per VTEi** (RIZIV enkel DAC) (t.o.v. 159 onderzoeken in 2019).
- En 2020, on a effectué **348 contrôles par ETPi** (attention pas pour tous les services) (t.o.v. 385 in 2019 en 306 in 2018).
- In 2020 werden **75 positieve onderzoeken** uitgevoerd **per VTEi** (RIZIV enkel DAC). Dit is een stijging met 4,2% t.a.v. 2019.

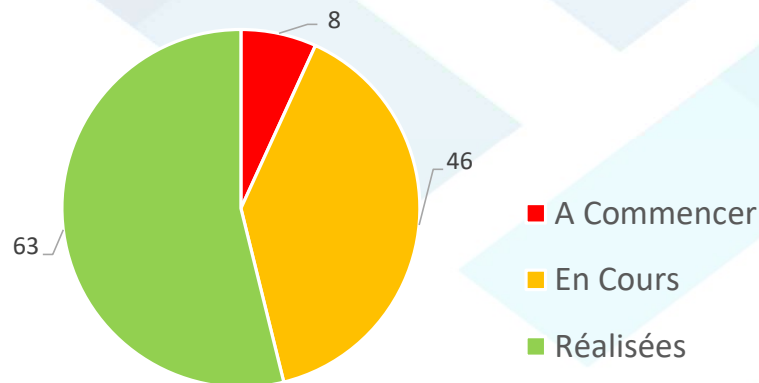
SO5: Bestrijden van grensoverschrijdende Sociale Fraude en sociale dumping

- Er is nog steeds een contrast tussen het beschikbaar effectief (2020: 64,0 VTEi) van de sociale inspectiediensten voor internationale fraude enerzijds en dat voor nationale fraude anderzijds.
- In 2020 werden **5.270 onderzoeken** afgesloten. Dit is lichte daling t.o.v. 2019 (-0,7%).
- **De ratio positieve/afgesloten onderzoeken ligt hoger** bij de grensoverschrijdende onderzoeken dan bij de nationale onderzoeken. De ratio is gestegen tot 51,3% voor 2020 t.a.v. 38,6% in 2019.
- **L'évolution du nombre d'ePV's** dans le cadre d'enquêtes internationales en 2020 a **diminué de 18 %** par rapport à 2019.
- **14 %** van de onderzoeken leidden tot een **ePV in 2020** (t.o.v. 12 % in 2019).

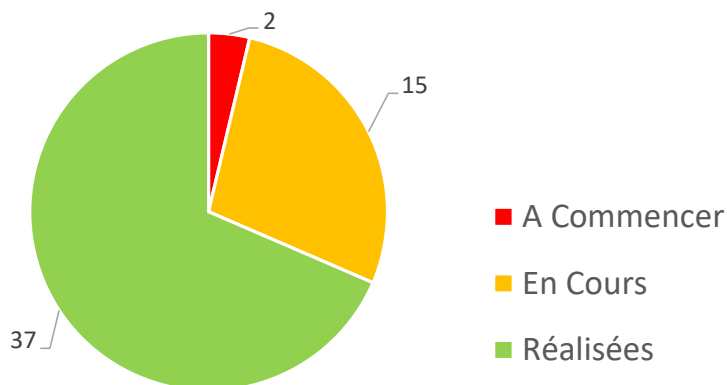

Overzicht van de bevindingen (2/3)

- Sur les 117 **indicateurs** qui sont liés avec les 54* actions du **Plan d' Action 2020**, 63 indicateurs sont réalisés, 46 en cours. 8 indicateurs n'ont pas encore été lancés.

- Sur les 54* **actions** du **Plan d' Action 2020**, 37 actions sont réalisées et 15 en cours. 2 actions n'ont pas encore été lancées.

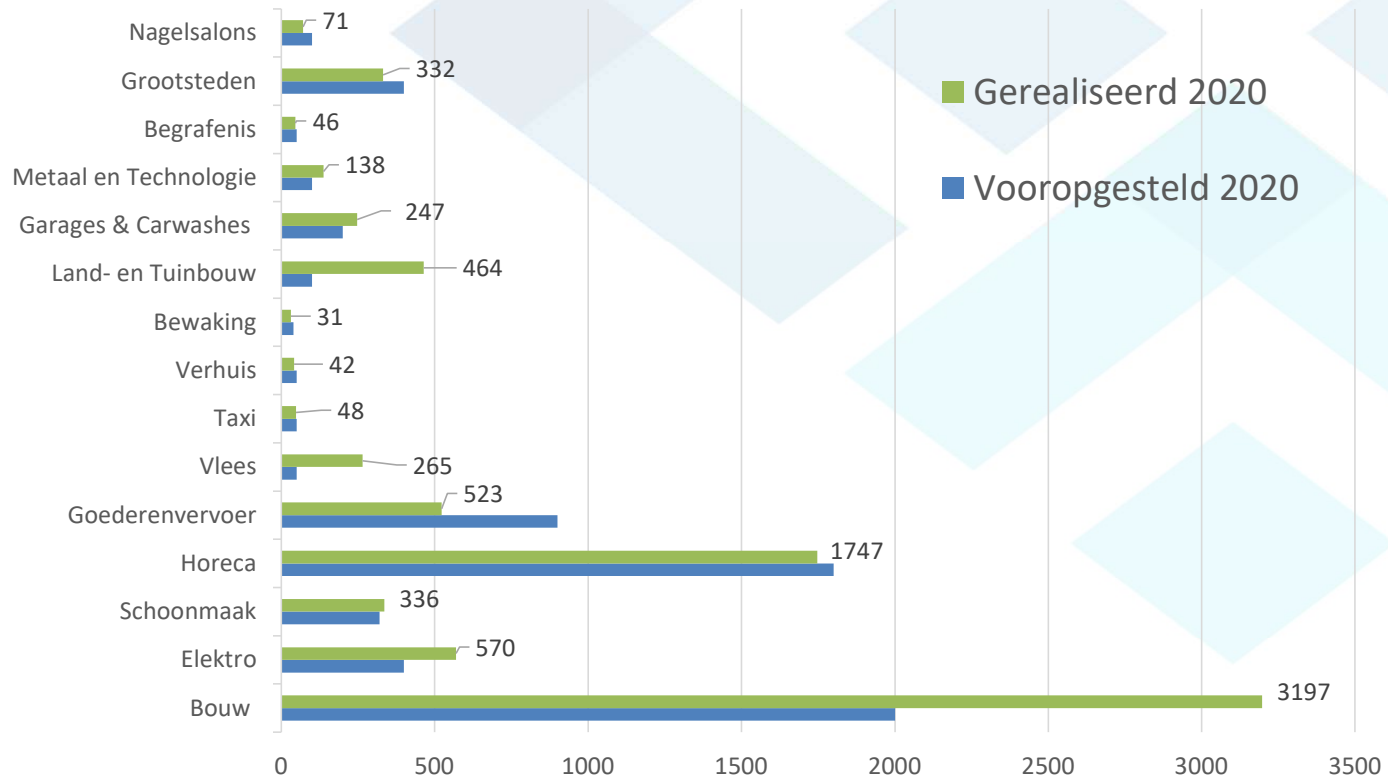
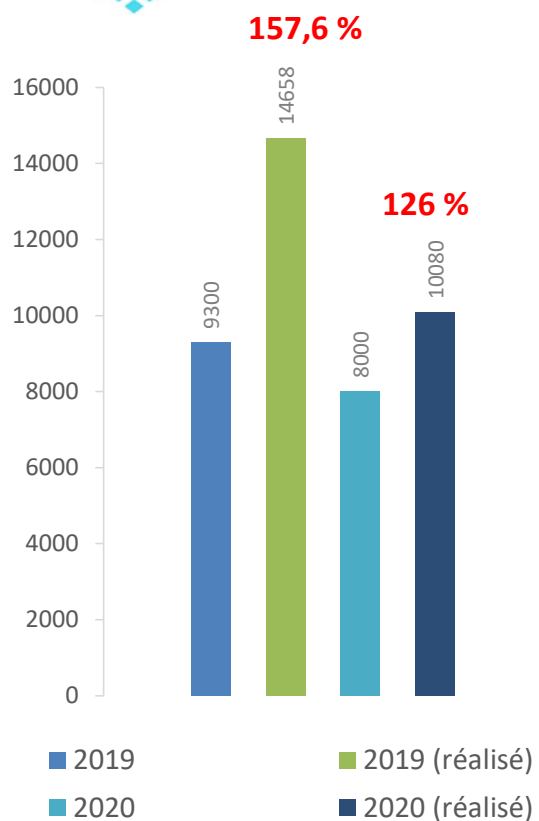

Noot:

- *Actie 55 van het Actieplan werd niet mee opgenomen in de rapportage. Het ging over een « verkennend onderzoek naar een programmatorische aanpak »

Zoom: Actie 7: Aantal vooropgestelde sectorale controles in het kader van de SIOD-acties

Noot:

- 10.000 acties minus 700 & 2000 sociale dumpingonderzoeken voor 2019 & 2020
- Cijfers grootsteden zijn exclusief Kanaalplan & Stroomplan
- Chiffres arrêtés au 02/02/2021 pour 2020

Overzicht van de bevindingen (3/3)

Fraudefenomeen	Bijdragen uit preventieve acties	Vordering van niet-betaalde bijdragen (incl. bijkomend opgelegde bijdragen)	Vermijden van onterechte uitkeringen	Terugvorderen van onterechte uitkeringen	Uitsluiting van uitkeringen (sanctie)	Terugvorderen van valse prestaties	Opleggen van administratieve geldboeten	Opleggen van strafrechtelijke geldboeten	Overheidsopbrengsten uit core business activiteiten	Rechtzetting rechten/plichten burger
1. Niet-aangegeven arbeid - zwartwerk		€ 12.190.988,94		€ 3.684.076,08	€ 13.762.310,13		€ 243.950,00			
2. Verboden cumul van uitkeringen				€ 9.530.863,31	€ 50.759,93					
3. Schijnzelfstandigheid		€ 1.580.000,00								
4. Misbruik tijdelijke werkloosheid			€ 6.851.964,96							
5. Valse onderwerpen				€ 593.789,47	€ 33.786,65		€ 67.088,26		€ 1.980.000,00	
6. Domiciliefraude				€ 20.510.802,88	€ 5.709.195,12		€ 13.300,00			
7. Fraude met sociale zekerheidsbijdragen		€ 79.825.195,65								€ 42.550.528,02
8. Fraude door zorgverstrekkers						€ 3.373.403,95				
9. Fraude met ziekte-uitkeringen aangeleverd door mutualiteiten				€ 21.330.185,75						
10. Loopbaanonderbreking / Tijdskrediet-anomalieën				€ 3.247.166,26						
11. Article 30bis / 30ter	€ 25.240.000,00	€ 5.250.000,00								
12. Zwarte overuren										€ 6.661.851,53
13. Opgelegde geldboeten							€ 4.197.143,00			
14. Mensenhandel		€ 570.000,00								
15. Starters	€ 100.000,00									
16. Sociale dumping		€ 8.396.831,48								€ 19.799.741,98
17. Stilzwijgers		€ 27.740.000,00								
18. Falingen, klachten, publieke sector									€ 90.070.000,00	
	€ 25.340.000,00	€ 135.553.016,07	€ 6.851.964,96	€ 58.896.883,75	€ 19.556.051,83	€ 3.373.403,95	€ 4.521.481,26		€ 92.050.000,00	€ 69.012.121,53
	Totaal Social bijdragen : € 160.893.016,07			Totaal Uitkeringen: 85.304.900,54		€ 3.373.403,95	Totaal Opg.geldeb.: 4.521.481,26 €			
Algemeen totaal				€ 254.092.801,82					€ 161.062.121,53	

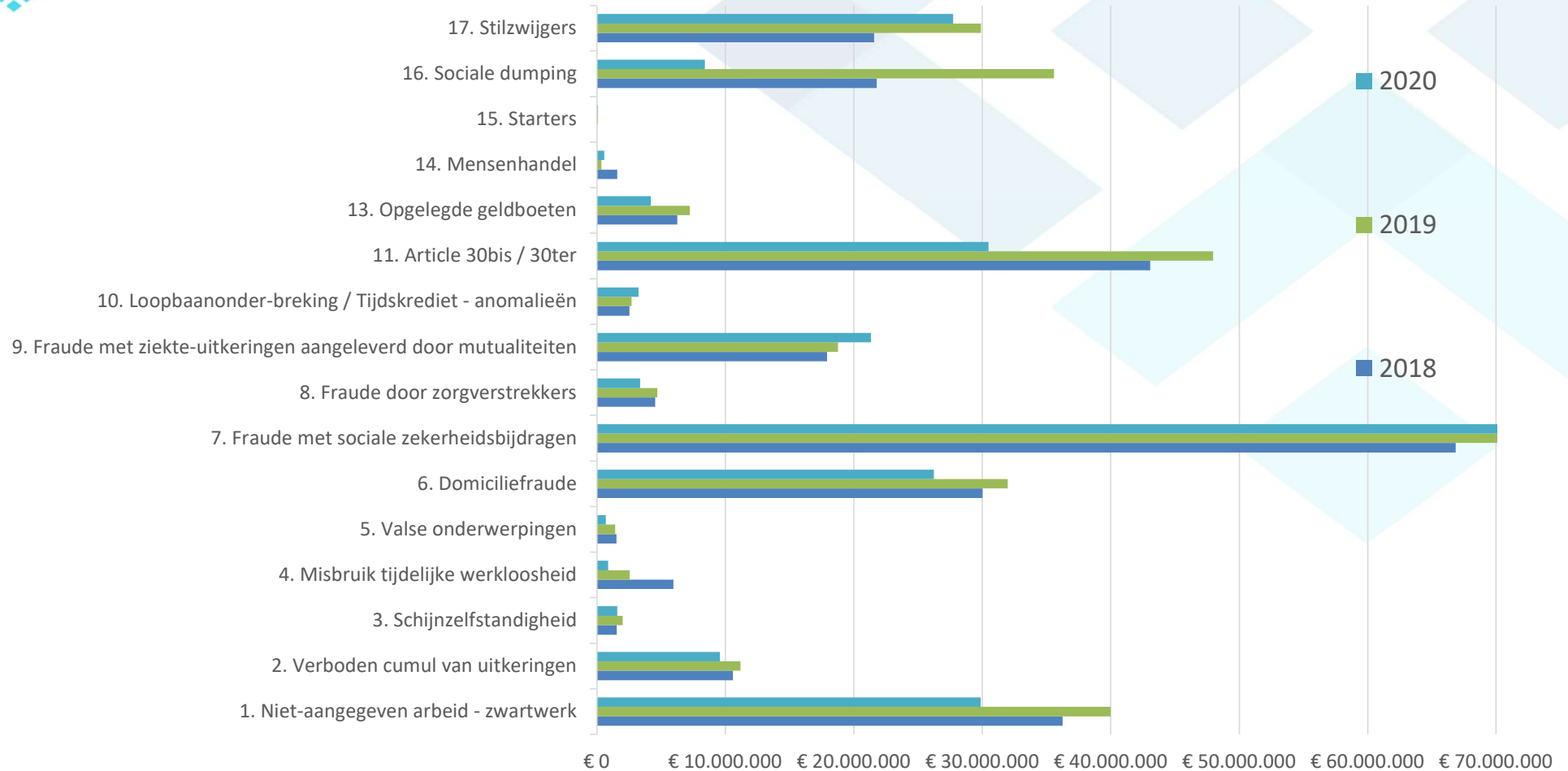
€254.092.801,82

Impact Covid: RSVZ: De opbrengst 2020Q1-Q4 voor alle onderzoeken binnen het kader van het **overbruggingsrecht** betreft: €1.598.633,57. Dit bedrag is exclusief de opbrengsten die hierboven al zijn opgenomen.

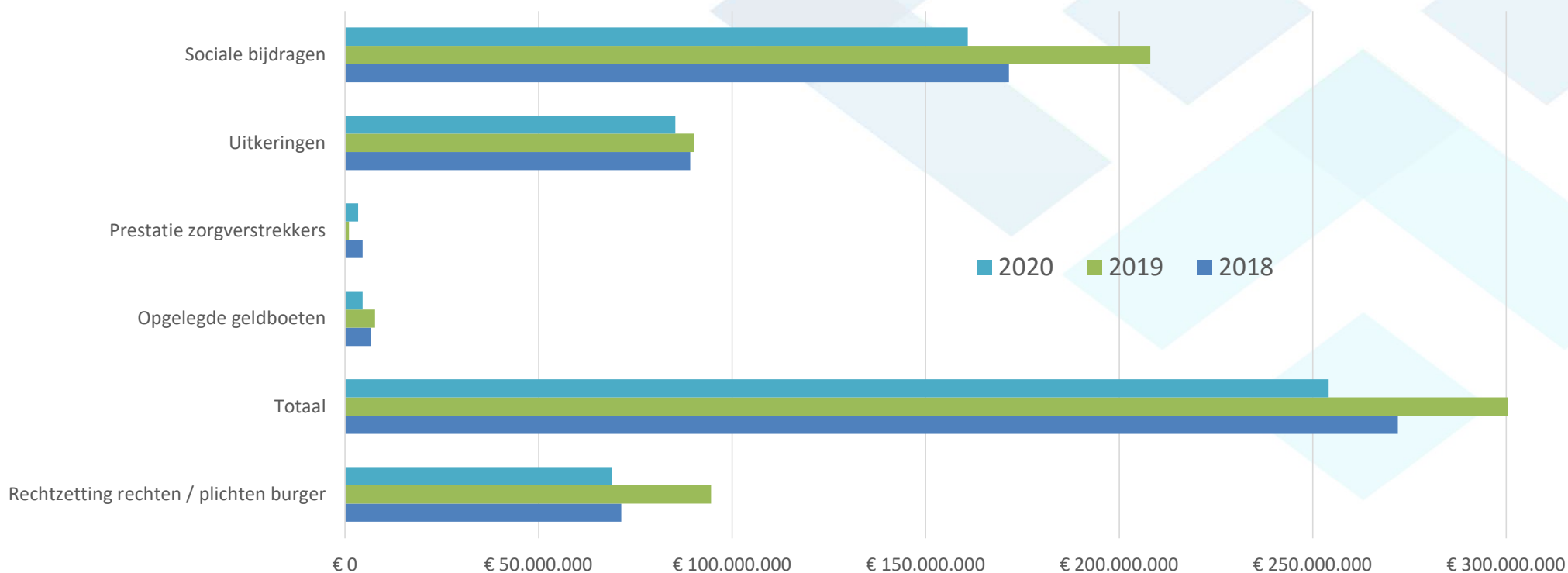

Overzicht van de financiële resultaten 2018, 2019 & 2020 per fraudefenomeen

Overzicht van de financiële resultaten 2018, 2019 & 2020 per type opbrengst

Noot:

- In sommige gevallen zijn de eventuele (bijkomende) RSZ-bijdragen mee opgenomen.
- Rechtzetting rechten / plichten burger: Lonen & vergoedingen die n.a.v. TSW effectief zijn bijbetaald aan de **burger**.

Editeur Responsable

Bart Stalpaert Directeur
Service d'Information et de Recherche Sociale (SIRS)
Rue Ernest Blerot 1 – 1070 Bruxelles
info@sirs.belgique.be
www.sirs.belgique.be